

**ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПРИКОРДОННОЇ
УСТИЛУЗЬКОЇ ОТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СИСТЕМІ
ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ**

ЄРКО І.В.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму та готельного господарства
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

ЧИР Н.В.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

КАЧАРОВСЬКИЙ Р.Є.

*магістр географії,
інженер II категорії навчальної лабораторії краєзнавчих атласів кафедри
фізичної географії
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

МЕЛЬНИК А.В.

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
м. Івано-Франківськ, Україна*

Роль природно-заповідного фонду (ПЗФ) у збереженні ландшафтного різноманіття та балансу між природою та людиною без перебільшення надзвичайно велика. Досить важливим чинником впливу на розвиток суспільства є потенційні можливості об'єктів ПЗФ у прогресивному функціонуванні туристично-рекреаційної галузі регіону. В умовах стрімких децентралізаційних процесів, утворення об'єднаних територіальних громад, проблеми природоохоронної діяльності стають дилемою нових територіальних утворень, хоча формально ці питання залишаються у віданні держави (як правило це характерно для об'єктів місцевого значення). Це особливо гостро прослідковується у прикордонних територіальних громадах.

На території прикордонних ОТГ Волинської області розміщено 56 об'єктів ПЗФ загальною площею 86 389,1 га (табл. 1), зокрема, на українсько-польському прикордонні – 27 об'єктів (13 990,1 га), на українсько-білоруському – 29 об'єктів (72 399,0 га) [3].

Таблиця 1

**Об'єкти ПЗФ прикордонних ОТГ Волинській області
[створено авторами на основі 3; 6]**

Назва ОТГ	Площа громад, га	Площа об'єктів, га	Кі-сть об'єктів, од.	Коефіцієнт заповідності, %
<i>на кордоні з Польщею</i>				
Устилузька міська (Володимир-Волинський р-н)	41 370	2 824,1	7	6,83
Вишнівська сільська (Любомльський р-н)	45 530	5 070,3	13	11,14
Литовезька сільська (Іваничівський р-н)	12 240	1 338,9	2	10,94
Поромівська сільська (Іваничівський р-н)	11 010	1 182,1	1	10,74
Рівненська сільська (Любомльський р-н)	33 317	3 574,7	4	10,72
Разом	143 467	13 990,1	27	10,07
<i>на кордоні з Білоруссю</i>				
Заболоттівська селищна (Ратнівський р-н)	25 372	4 684,0	3	18,46
Любешівська селищна (Любешівський р-н)	110 896	43 813,1	18	39,51
Шацька селищна (Шацький р-н)*	30 745	22 049,9	3	71,72
Самарівська сільська (Ратнівський р-н)	25 720	1 852,0	5	7,20
Разом	192 733	72 399,0	29	34,22
Всього:	336 200	86 389,1	56	22,15

*Примітка: площа Шацького НПП включена тільки в межах Шацької селищної громади

Територія прикордоння Волинської області з Польщею налічує 27 об'єктів ПЗФ місцевого значення. Тоді як, у межах прикордоння з Білоруссю налічується 29 об'єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення. З них найбільше значення мають НПП «Прип'ять–Стохід» та Шацький НПП, де в рамках програм збереження довкілля ведеться робота по відновленню рідкісних видів фауни і флори водних плес озер Світязь, Люцимир, Пісочне, Кримне та заплави річки Прип'ять з її притоками [6].

Метою нашого дослідження є аналіз мережі природоохоронних територій Устилузької ОТГ Волинської області та їх залучення у рекреаційну діяльність.

Громада утворена 25 жовтня 2015 р. в рамках виконання положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [5] на площі 413,7 км² з населенням (станом на 2018 р.) – 7 563 осіб [8], з яких 72 % – сільські жителі) [2]. Вона включає: 26 населених пунктів (одне місто і 25 сільських населених пунктів), що раніше входили до складу Зорянської, Лудинської, Микитичівської, П'ятиднівської, Рогожанської, Стенжаричівської, Хотячівської сільських рад Володимир-Волинського району. Нині ОТГ належить до дев'яти прикордонних громад області, що має стратегічне географічне положення поблизу українсько-польського кордону [2; 4; 7-9].

Найбільш репрезентативним показником при характеристиці природоохоронної мережі є коефіцієнт заповідності. Його значення для Устилузької ОТГ становить 11,14 %. У той час, коли середній показник по області – 10,9% [3].

На території Устилузької ОТГ розташовано сім об'єктів ПЗФ місцевого значення, загальною площею 2 824,1 га. Структура ПЗФ громади представлена на рисунку 1.

З рисунку видно, що у структурі ПЗФ досліджуваної території переважають об'єкти місцевого значення нижчої категорії заповідності. Крім того, категоріальна структура множини заповідних об'єктів є далеко неповною. Найбільша кількість серед об'єктів ПЗФ припадає на заказники (табл. 2).

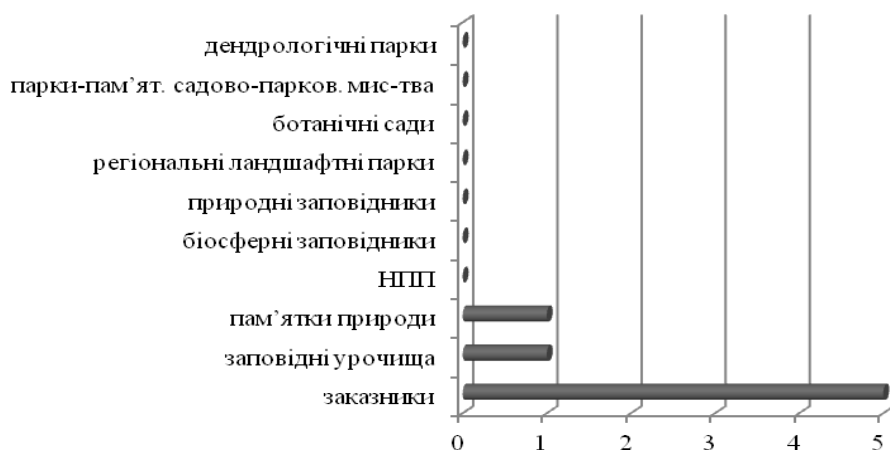

Рис. 1. Структура ПЗФ Устилузької ОТГ Волинської області, од.

Таблиця 2

Заказники в межах Устилузької ОТГ Волинської області

Види заказників	Заказники загальнодержавного значення		Заказники місцевого значення	
	кількість, од.	площа, га	кількість, од.	площа, га
Ландшафтні	-	-	2	163,7
Лісові	-	-	-	-
Ботанічні	-	-	-	-
Загальнозоологічні	-	-	2	447,0
Орнітологічні	-	-	-	-
Ентомологічні	-	-	-	-
Іхтіологічні	-	-	-	-
Гідрологічні	-	-	1	2181,4
Загальногеологічні	-	-	-	-
Палеонтологічні	-	-	-	-
Карстово-спелеологічні	-	-	-	-
Разом:	-	-	5	7792,1

Загальнозоологічні заказники «Ішівський» (утворений 26.05.1992 р.) та «Устилузький» (утворений 26.05.1992 р.) у природному стані зберігають лісові масиви сосново-березових молодняків та середньовікових насаджень 1–2 бонітету з домішкою *Quercus robur*, *Picea abies*, *Larix decidua*, клена *Acer platanoides*. Заказники є перспективними у плані розвитку орнітологічного туризму, так як це територія гніздування та проживання рідкісного виду

сорокопуда сірого *Lanius excubitor*, занесеного до Червоної книги України та Бернської конвенції [1].

У гідрологічному заказнику «Луга» та ландшафтних заказниках «Березовий гай» і «Мочиська» під охороною знаходяться частини заплави р. Західний Буг та її правої притоки р. Луги зі старицями, болотами, луками, надзаплавними терасами, чагарниковими заростями, сосново-дубовими лісами із домішкою вільхи чорної *Alnus glutinosa* і берези повислої *Betula pendula*.

Для заповідного урочища «Гута», площею 435,9 га, характерна охорона болотно-лісових та низинно-болотяних комплексів із переважанням вільхи чорної *Alnus glutinosa* і берези повислої *Betula pendula*.

Ботанічна пам'ятка природи «Дерево бук» охороняє рідкісний для Волині бук лісовий *Fagus sylvatica* висота стовбура якого 26 м, діаметр – 0,8 м [1; 6; 9]. Унікальність та пізнавальна цінність даного об'єкту – його вік – 150 років.

На територіях об'єктів нижчої категорії заповідності розвиваються, як правило, пізнавальний туризм, проведення еколого-освітніх заходів за співпраці з громадськими організаціями, іншими установами ПЗФ, навчальними закладами, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Функціонування ПЗФ Устилузької ОТГ сприяє збереженню та відтворенню природного різноманіття цієї території, а спільні транскордонні заходи, здійснені з польською стороною, дозволили б не тільки, покращити екологічну ситуацію в громаді, а й активізувати туристичний рух на її території. Сьогодні, на жаль, ми не відмічаємо значної кількості відвідувачів даних природоохоронних об'єктів в контексті розвитку екологічно спрямованих видів туризму. Об'єкти ПЗФ громади використовуються у туристичній діяльності вкрай рідко, і не включені у туристичний продукт регіонального масштабу.

Розвиток ПЗФ прикордонної території та їх подальше включення у туристично-рекреаційну діяльність характеризується рядом проблем:

- близькість державного кордону, що унеможливорює проведення певних видів природоохоронної та рекреаційної діяльності;

- нечітке розмежування (між державою та місцевою громадою) земель, на яких розташовані об'єкти ПЗФ, що істотно ускладнює їхню експлуатацію;
- суперечлива нормативно-правова база (особливо на рівні ОТГ) щодо правового забезпечення природоохоронної та рекреаційної діяльності;
- недосконала система заходів по збереженню природи цих територій;
- відсутність коштів, необхідних для проведення комплексу природоохоронних заходів по збереженню та відтворенню природних елементів екосистем, а також створенню туристичної інфраструктури у дозволених місцях;
- близьких міських поселень, що сприяє незворотнім процесам втрати наявного біорізноманіття через людську діяльність (вплив промислових і комунальних підприємств);
- низький рівень забезпечення інформаційного супроводу щодо туристично-рекреаційного потенціалу природоохоронних територій громади тощо.

Використана література:

1. Волинське обласне управління лісового та мисливського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://lisvolyn.gov.ua/>
2. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item>.
3. Екологічний паспорт Волинської області. 2018 рік / Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voladm.gov.ua/ekologichniy-pasport-volinskoyi-oblasti>.
4. Єрко І. В. Новітні можливості функціонування туристичної галузі Волинської області в умовах децентралізації влади / І. В. Єрко, Н. В. Чир, Р. Є. Качаровський// Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2018. – № 3 (376): Геогр. науки. – С. 93-98.

5. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2003 р. №157-VIII // Відомості Верховної ради України. – 2003. – № 13. – 91 с.

6. Карпюк З. К. Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог / З. К. Карпюк, В. О. Фесюк, О. В. Антипюк. – К. : ТОВ «ОК–ПОЛІГРАФ», 2018. – 136 с.

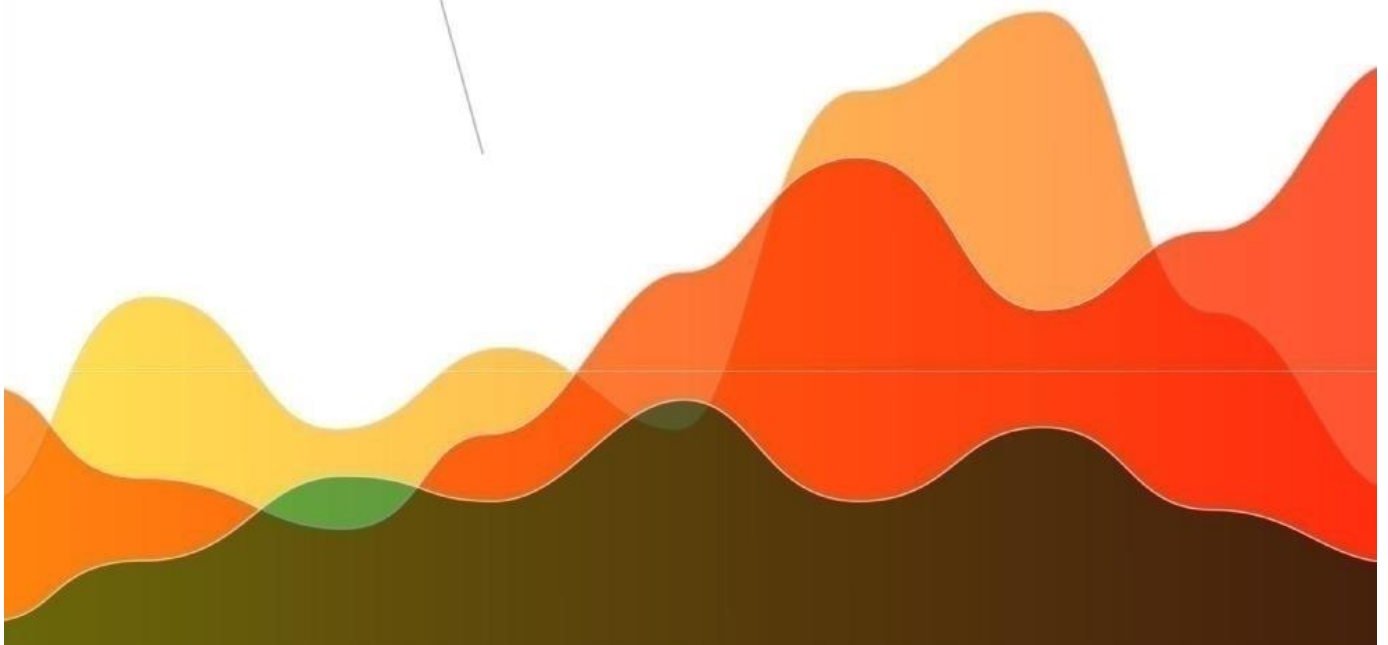
7. Перспективи розвитку туристичного співробітництва прикордонних громад Волинської області / Карпюк З., Чижевська Л., Качаровський Р., Антипюк О. // Матер. міжнар наук-практ. конф. «Туризм, географія, краєзнавство: актуальні проблеми теорії і практики»: (м. Тернопіль, 16-17 травн. 2019 р.). – Тернопіль : РВВ Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка, 2019. – С. 41–50.

8. Устилузька громада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ustyluzka-gromada.gov.ua/>

9. Чир Н. В. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку туристичної інфраструктури в окремих об'єднаних територіальних громадах Волинської області / Н. В. Чир, Р. Є. Качаровський // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. – Тернопіль : СМП «Тайп». – № 2 (випуск 43). – 2017. – С.107-113.

ADVANCES OF SCIENCE

**Proceedings of articles the international
scientific conference
Czech Republic, Karlovy Vary -
Ukraine, Kyiv, 11 October 2019**

ADVANCES OF SCIENCE

Proceedings of articles the international scientific conference Czech
Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 11 October 2019

Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 2019

UDC 001
BBK 72
D737

Scientific editors:

Katjuhin Lev Nikolaevich, Doctor of Biological, a leading researcher at the Institute of Evolutionary Physiology and Biochemistry named I.M.Sechenov Academy of Sciences

Salov Igor' Arkad'evich, Doctor of Medical, Head of the Department of Obstetrics and Gynecology, Saratov State Medical University named V.I.Razumovskij

Danilova Irina Sergeevna, Ph.D., Associate Professor of Tomsk State Pedagogical University named L.N.Tolstoj Burina
Natal'ja Sergeevna, Ph.D., Associate Professor of Nizhny Novgorod State named University N.I. Lobachevskij

D737

ADVANCES OF SCIENCE: Proceedings of articles the international scientific conference.

Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 11 October 2019 [Electronic resource] / Editors prof.

L.N. Katjuhin, I.A. Salov, I.S. Danilova, N.S. Burina. – Electron. txt. d. (1 файл 1,6 MB). – Czech Republic, Karlovy Vary: Skleněný Můstek – Ukraine, Kyiv: MCNIP, 2019.

– ISBN 978-80-7534-078-8.

Proceedings includes materials of the international scientific conference « ADVANCES OF SCIENCE», held in Czech Republic, Karlovy Vary-Ukraine, Kyiv, 11 October 2019. The main objective of the conference - the development community of scholars and practitioners in various fields of science. Conference was attended by scientists and experts from Azerbaijan, Russia, Ukraine. At the conference held e-Conference "Discovery Science". International scientific conference was supported by the publishing house of the International Centre of research projects.

ISBN 978-80-7534-078-8 (Skleněný Můstek, Karlovy Vary, Czech Republic)

Articles are published in author's edition. Editorial opinion may not coincide with the views
of the authors

Reproduction of any materials collection is carried out to resolve the editorial board

© Skleněný Můstek, 2019

Table of Contents

1.	ЄРКО І.В., ЧИР Н.В., КАЧАРОВСЬКИЙ Р.Є., МЕЛЬНИК А.В. ОБ'ЄКТИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ПРИКОРДОННОЇ УСТИЛУЗЬКОЇ ОТГ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.	6
2.	БУЦЬ Ж.В. ТИПИ НАРАТОРА ЯК ЕЛЕМЕНТ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЧИТАЧА.	13
3.	ПОТОРАСЬ О.В., МЕЛЬНИЙЧУК М.М. ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ МАНЕВИЦЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.	20
4.	ГЛУХОВЦЕВА І.Я. ФРАЗЕОЛОГІЯ ТВОРУ ПАНАСА МИРНОГО ТА ІВАНА БІЛИКА „ХІБА РЕВУТЬ ВОЛИ, ЯК ЯСЛА ПОВНІ?”	24
5.	KONDUR O., STEFURAK R. SYSTEMIC ANALYSIS OF THE USE OF ELECTRONIC GAME RESOURCES TO SUPPORT THE LEARNING PROCESS OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS.	36
6.	БРИЖУК А.В. ТИПОЛОГІЯ МІСТ ВОЛИНСЬКОГО ВОЄВОДСТВА (1921–1939) ЗА ОРІЄНТАЦІЄЮ, КОНФІГУРАЦІЄЮ ТА ЕНТРОПІЄЮ ВУЛИЧНИХ МЕРЕЖ.	46
7.	СКИРДА Т.С. ДИНАМІЧНІ ЗМІНИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ В РАМКАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ.	55
8.	КРИЛОВА І.І. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (ГРАНИЧНІ ТАРИФИ).	64
9.	МАНЬКО А.М. ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ ДІАПАЗОН ХУДОЖНЬОЇ, МЕМУАРНОЇ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНОЇ ПРОЗИ ІВАНА НИЗОВОГО.	74
10.	БРАТІШКО Ю.С., ПОСИЛКІНА О.В. ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.	86
11.	ШУТАК К.В. УРБОГІДРОЕКОСИСТЕМИ ЯК ОБ'ЄКТ КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.	100
12.	СТАВИЦЬКИЙ О.В. АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.	106
13.	ЧАЙКА Є.В., ЗОЗУЛЬОВ О.В. РИНОК КІБЕРСПОРТУ: МАРКЕТИНГОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАДХОДЖЕНЬ КІБЕРСПРОТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.	110
14.	КОСЕНКО В.М., ШЕЛЕСТ А.О., НУРДІНОВ Е.Х. ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ	114

	ДОДАТКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ПРАВИЛАМ ДОГЛЯДУ ЗА ПОРОЖНИНОЮ РОТА.	
15.	ДУБЛЕЙ Ю.А., ТАНАСІЄНКО Н.П. НАТО ТА УКРАЇНА – РЕАЛІЇ СПІВПРАЦІ.	120
16.	СОБЧУК В.В. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ІЄРАРХІЧНОГО ПІДХОДУ В ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЛАСТИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ.	127
17.	МІХАЛЕЦЬ А.В., ПОПЛАВСЬКА О.В. ТРУДОВІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ШЛЯХУ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄС.	133